

Praca Bohdanowicza ma charakter wybitnie geologiczno-gospodarczy i zawiera bardzo cenne materiały do przemysłowej charakterystyki surowcowej bazy poszczególnych prowincji oraz złóż rudnych i nierudnych.

To wybitne dzieło naukowe ma jednak pewne braki. Przede wszystkim szkoda, że K. Bohdanowicz mimo głębokiego i wszechstronnego badania kopalin użytecznych całego świata uchylił się od systematycznego omówienia teorii powstawania złóż kopalin użytecznych, zwłaszcza złóż rudnych, i przejawiał wobec tego zagadnienia zupełną obojętność. W związku z tym w recenzowanym dziele nie ma całkowitej i konsekwentnej charakterystyki kopalin użytecznych z punktu widzenia ich asocjacji mineralogicznych, choć dla niektórych grup złóż, np. dla złóż bizmutu, zostało to dokonane.

Chyba nie można się zgodzić na dokonany przez Bohdanowicza podział złóż postmagmatycznych na pneumatolizacyjne i hydrotermalne. Podział ten jest dość sztuczny i komplikuje systematykę typów tych złóż. Ponadto w tym dziele stosuje się klasyfikację złóż hydrotermalnych dziś już przestarzałą.

Mimo że duża jest objętość dzieła, nie wszystkie rodzaje surowców mineralnych zostały w nim opisane. Wśród nich nie uwzględniono złóż soli, miki, surowców ceramicznych, materiałów budowlanych i in. Wypada również zauważyć, że choć spuścizna naukowa Bohdanowicza aż do chwili jej wydrukowania była uzupełniana najnowszymi danymi, mimo to w pewnych rozdziałach dokonano tego w sposób niedostateczny. Przykładem tego może być charakterystyka boksytów, w której nie uwzględniono ważnych prac ostatnio opublikowanych.

W całości jednak praca Bohdanowicza jest wybitnym dziełem naukowym, cennym wkładem do nauki o kopalinach użytecznych.

(t. b.)

SUROWCE MINERALNE ŚWIATA

В. И. Смирнов — Новый крупный труд по геологии полезных ископаемых (О работе К. И. Богдановича „Минеральное сырье мира”).

W numerze 6 „Izwestii Akad. Nauk. SSSR” ser. geol. z roku 1954 ukazało się obszernie omówienie czterotomowego dzieła Karola Bohdanowicza „Surowce mineralne świata” wydanego w latach 1952-54 przez Instytut Geologiczny i Wydawnictwa Geologiczne. Polską recenzję tego dzieła zamieściliśmy w nr 3 „Przeglądu Geologicznego” z 1954 r.

W. Smirnow, wybitny geolog radziecki, poprzedza swoje uwagi o dziele Bohdanowicza wstępem biograficznym, przypominającym czytelnikowi radzieckiemu, jak wielki był wkład Bohdanowicza w geologię rosyjską, redakcja zaś dodała szczegóły z pracy naukowej Bohdanowicza na terenie Polski. Smirnow po omówieniu dzieła Bohdanowicza i złożenia mu hołdu zgłasza kilka zastrzeżeń. Dotyczą one m. in. boksytów. Oto one:

„Opisu warunków tworzenia się boksytów oraz ich złóż, od których charakterystyki zaczyna się rozdział, dokonał Bohdanowicz, niestety, na podstawie przestarzałych danych Lacroix, Foa i in., w znacznym już stopniu skorygowanych przez prace A. D. Archangielskiego, D. W. Naliwkina, S. F. Maljawkina, E. P. Mołdawancewa, J. K. Goreckiego. Dlatego Bohdanowicz przecenia znaczenie boksytów typu „Terra Rossa” (typ „A” Foa) i pomniejsza znaczenie boksytów typu pochodzenia osadowego, odgrywających główną rolę wśród złóż surowców aluminiowych...”

Praca K. Bohdanowicza stanowi bardzo cenny zbiór ogromnego materiału dotyczącego złóż najważniejszych gatunków surowców mineralnych całego świata, a także licznych 60-letnich badań autora, usystematyzowanych i opisanych ręką wybitnego znawcy geologii kopalin użytecznych. W przeciwieństwie do podobnych prac uczonych zagranicznych Bohdanowicz w swej monografii szeroko omówił nie tylko osiągnięcia uczonych zachodnio-europejskich i amerykańskich, lecz również zdobycze rosyjskiej i radzieckiej myśli geologicznej.